

УДК 811.111'373.22

DOI 10.31651/2076-5770-2019-1-50-56

КОНОВАЛОВА Ольга Володимирівна,
кандидат філологічних наук, старший викладач
кафедри теорії та практики перекладу
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
ORCID 0000-0002-3296-5523
e-mail: olga-trukhina@ukr.net

ЕНТОМОЛОГІЧНА НОМЕНКЛАТУРА В РАКУРСІ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО ТЕРМІНОЗНАВСТВА

У статті розглянуто проблему термінотворення на сучасному етапі на прикладі англійської ентомологічної номенклатури, зокрема, обґрунтовано когнітивний підхід до вивчення термінологічної лексики; описано різні підходи до тлумачення поняття «термін», що залишається донині нерозв'язаним питанням. Зроблено спробу окреслити спектр вимог до термінів, які в більшості випадків не є однозначними. Окрім того, проаналізовано наявні погляди науковців на розмежування понять «термін» та «номен» та з'ясовано, що номенклатура є не стільки протиставленою, скільки залученою до термінології як змістовно найбільш конкретний її рівень.

У дослідженні окреслено основні принципи термінотворення на прикладі англійської ентомологічної терміносистеми.

Ключові слова: ентомонім, термін, терміносистема, номен, номенклатура, термінотворення, термінопозначення, таксон.

Постановка проблеми. Англійські ентомоніми становлять особливий шар англійської мови – терміносистему, що являє собою систему, під якою розуміють сукупність слів і сполук, «що забезпечують номінацію основних понять певної галузі знань і сфери діяльності, зв'язаних між собою логічними, семантичними й іншими відношеннями» [1, с. 27]. Будь-яка терміносистема є об'єктом вивчення термінознавства – розділу лексикології, що досліджує принципи організації терміносистем, механізми творення термінів, вимоги до них, а також розв'язує прикладні завдання упорядкування й кодифікації терміносистем та їхніх відповідників у різних мовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Із середини 70-х років ХХ ст. для вивчення процесів термінотворення й організації терміносистем почали залучати принципи когнітології, що спричинило зародження нової галузі – когнітивного термінознавства [1, с. 28]. «Когнітивний аспект дослідження, характерний для сучасної лінгвістики, актуальний і для термінології, де за кожним терміном стоїть чітка, точна структура знання» [2, с. 13]. Підхід до вивчення термінів не тільки як до елементів терміносистеми, а й як засобів мовного вираження наукового мислення у процесі комунікації має особливе значення для розробки семантики терміна і є на сьогодні найбільш перспективним у термінознавстві.

Предметом когнітивного термінознавства є вивчення пізнавального механізму формування й закріплення у знаках-термінах власне термінологічної інформації. Отже, когнітивна лінгвістика аналізує те, як людина сприймає й осмислює навколишній світ і як її досвід пізнання реалізується в мовних значеннях, тоді як когнітивна термінологія, будучи результатом когнітивної діяльності людини, відображає рівень інформації певної галузі науки та техніки.

Вивчення термінології в межах когнітивної лінгвістики передбачає побудову концептуальної моделі певної галузі знання та з'ясування взаємозв'язку між структурами знання й мовними формами. У когнітивному термінознавстві розроблено чисельні способи організації знань і когнітивних процесів, зокрема, застосовано різні види фреймів, когнітивних моделей, прототипів, теорію фокусування уваги, концептуальна метафора й інші способи представлення матеріалу.

Мета статті полягає в обґрунтуванні проблем сучасного термінознавства з огляду на основні засади когнітології як науки та окресленні головних принципів термінотворення на прикладі англійських номенклатурних назв комах.

Виклад основного матеріалу. Когнітивне термінознавство ґрунтується на теоретичному потенціалі традиційної галузі термінознавства. Однак, попри розробленість аспектів останнього, деякі питання залишаються дискусійними. Так, остаточно нерозв'язаною є проблема дефініції терміна. Численні спроби лінгвістів сформулювати визначення поняття «термін», яке б задовольняло всіх, виявились малопродуктивними, вочевидь, внаслідок багатогранності цього феномена.

Так, прибічники субстанціонального погляду на зміст поняття «термін» вважають, що терміни – це особливі слова чи словосполуки, які відрізняються від решти номінативних одиниць однозначністю, точністю, системністю, незалежністю від контексту й емоційною нейтральністю [3]. Однак зазначена думка завжди викликала серйозні заперечення, оскільки чимало термінів не відповідає наведеним вище вимогам.

Узвичаєним є погляд багатьох лінгвістів на функціональну природу терміна, суть якої сформулював Г. Й. Винокур: «терміном може виступати будь-яке слово... Терміни – це не особливі слова, а тільки слова в особливій функції» [4, с. 5].

Хоч тлумачення терміна через виконані ним функції є найбільш логічним, усе ж варто зазначити, що чимало функцій, приписуваних терміну, певною мірою притаманні й загальноживим словам [1, с.12]. З іншого боку, серед лінгвістів до сьогодні сутність самого поняття «функція терміна» залишається дискусійною. Так, якщо Г.Й. Винокур розглядає функцію як лише одну із суттєвих ознак терміна, то інші дослідники вважають, що хоч поняття «термін» і неможливо охарактеризувати без урахування виконуваних ним функцій, немає підстав обмежуватися тільки цією його ознакою. Більш обґрунтованою видається позиція П. О. Флоренського, який тлумачить термін як «варіант звичайного слова чи культивовану, спеціально створену одиницю, що має як властивості своєї першооснови, так і нові, специфічні властивості» [5, с. 360].

У нашому дослідженні ми дотримуємось визначення терміна на підставі його властивості забезпечити потреби певної сфери з урахуванням пізнавальної здатності цього поняття: «Термін – це основна одиниця науки, спеціальних галузей знань і сфер діяльності людини, покликана номінувати об'єкти і процеси та одночасно слугувати засобом пізнання навколишнього світу» [1, с. 14].

Не менш важливою в сучасному термінознавстві є традиційна проблема вимог до термінів. Такими є системність, що стосується поняттєвого змісту, словесного вираження й відповідності між змістом та формою наявність класифікаційної дефініції (тлумачення, яке ґрунтується на ключовому гіперонімі й видовій специфіці або холонімі); стислість, відповідність позначуваному поняттю; милозвучність, легкість вимови; прагнення до моносемічності й конкретизації у межах терміносистеми й до прозорості внутрішньої форми з огляду на високу інформативність; жорстка конвенційність; стилістична нейтральність; залученість до відповідної системи понять певної галузі; відповідність нормам мови, що запобігає появі професійних жаргонізмів; точність і короткість; дериваційна здатність; інваріантність як відсутність варіантів і синонімів [3; 6]. Однак у науковій літературі спостерігаємо певне змішування й підміну понять «вимоги» та «основні характеристики терміна». Дослідники вважають, що основні характеристики терміна є «не більше як тенденцією, його бажаними якістьями або, врешті-решт, вимогами до раціонально побудованої термінології; це тільки рекомендації для терміна, а не реальна дійсність» [7, с. 129].

Наступним дискусійним питанням традиційного термінознавства є розмежування терміна й номена як номенклатурного знака, на що вперше звернув увагу Г. Й. Винокур, який тлумачив номенклатуру як «систему абсолютно абстрактних й умовних символів, єдине призначення якої полягає в тому, щоб надати максимально зручний з практичного погляду засіб позначення предметів, речей безвідносно до потреб теоретичної думки, яка оперує цими речами» [4, с. 8].

На думку дослідників, номен позначають здебільшого одиничні поняття або, точніше, предмети [3]. З цього приводу О. В. Барандєєв зазначав, що номенклатурі належать назви понять з яскраво вираженою предметністю, оскільки номенклатура є поняттям значно ширшим, ніж термінологія [8]. Номен, за визначенням російського філософа Г. Г. Шпета, – це знак, пов'язаний з іменованою річчю не в акті думки, а в акті сприйняття й уявлення [9, с. 236]. На думку вченого, номен належить до категорії «лексису», тому в них послаблений зв'язок з поняттями, а терміни, які відображають пізнавальний процес і займають певне місце в системі, належать категорії «логосу» [9, с. 237]. Номен, на відміну від термінів, для яких важливе термінологічне поле чи термінологічний контекст, вільно вживані поза контекстом, оскільки властивості йменованих речей не змінюються від уживання їхніх назв у науковій чи побутовій сфері спілкування. Таким чином, номен тлумачать як лексичну одиницю, за допомогою якої ми називаємо видимий предмет і сприймаємо його без реалізації точного місця в системі класифікацій, а також без співвіднесення з іншими предметами. Номен поза номенклатурними системами легко переходять у побутові слова, зберігаючи при цьому свою предметність.

Щодо визначення номенів як найменувань одиничних понять наявні різні погляди. Так, Т. Л. Канделакі, О. С. Ахманова, Д. С. Лотте вважають, що назви одиничних понять повинні належати номенам, натомість В. М. Лейчик дотримується протилежної точки зору і приписує функцію позначення одиничних понять власним іменам [10, с. 13–24]. М. Х. Попов зазначає, що номен надаються не тільки й не стільки окремим конкретним предметам, а їхнє основне призначення полягає в тому, щоб бути назвою узагальненого предмета як типового представника іменованого класу. Так само вважає і В. М. Лейчик: «Номенклатурою можна назвати систему позначень класів предметів, які належать до одного однорідного ряду на основі свідомо обраних зовнішніх ознак цих предметів» [10, с. 24]. Номен безпосередньо «прив'язані» до термінів і разом із ними групуються навколо певних понять.

За способом позначення номен функціонує як відносно довільний «ярлик» предмета, конвенційно «прикріплений» представниками відповідної галузі знання. Він не претендує на розкриття чи принаймні часткове відображення предмета у формі лексичного значення [6, с. 15].

На противагу терміну, якому притаманна дефінітивна функція, номен виконує денотативну функцією позначення. Коли в семантичній структурі мовного знака превалює денотативний компонент значення, функцію позначення може виконувати тільки бідна за своїм понятійним змістом спеціалізована лексика [11, с. 9]. У термінознавстві такими лексичними одиницями є номен. У номенклатурній лексиці сигніфікат фактично зведений до нуля, а понятійна віднесеність редукована до рівня вказівки на терміновану галузь. Такі словесні знаки можна віднести до ідентифікаційних, що «займають вагому нішу в ієрархічній структурі терміносистем і мають певний, чітко окреслений відповідною метасистемою зміст» [11, с. 11].

Отже, номенклатурні назви відрізняються від термінів за цілою низкою ознак і формальних рис: об'єктом позначення, способом позначення, функцією позначення, а також за способом систематизації та кількісними показниками.

Співвідношення номенклатури й термінології все ще залишається дискусійним питанням термінознавства: в одних випадках номенклатура протиставлена термінологічним системам, а в інших – включена до складу термінології в якості її специфічного різновиду. В. М. Лейчик вважає, що номенклатура не входить до терміносистеми, оскільки номен розглядаються як проміжна ланка між термінами як іменами понять і власними іменами [10, с. 24]: з першими їх зближує наукова спрямованість, а з другими – предметна закріпленість.

Однак питання включення номенів до термінології значною мірою залежить від сфери застосування і змісту номенклатури, адже остання в кожній галузі знання «утворюється своїми особливими засобами й багато в чому визначається екстралінгвальними чинниками». На думку М. П. Кузьміна, «номенклатура – це та сама термінологія, однак вона використовується не у гносеологічному (науково-дослідному), а в онтологічному (практичному) плані» [12, с. 69]. На наш погляд, таке протиставлення сфери термінології та сфери номенклатури не має достатніх підстав, оскільки перша і друга можуть уживатися як у пізнавальному, так і в практичному аспектах. Номенклатурні одиниці, які належать до

складу загальної термінології, позначають об'єкти й засоби дослідження окремих наукових галузей, а власне терміни – фіксують явища, котрі супроводжують процес дослідження. Отже, номенклатура виявляється не стільки протиставленою, скільки залученою до термінології як змістовно найбільш конкретний її рівень.

Досліджувані нами номенклатурні назви комах є складником ентомологічної терміносистеми, у якій ці назви співіснують із латинськими назвами на позначення таксонів комах – *scientific names* (міжнародні назви). На відміну від них, англійські ентомоніми розглядаються як *common names* (національні назви). Міжнародні назви комах порівняно з національними є найбільш уживаними в науковій літературі, однак вони часто-густо змінюються через неправильне використання латини, її обмежені словотворчі й лексичні можливості як мертвої мови, виникнення нових ентомологічних класифікацій, хибне визначення комахи. Національні назви, які існують для ідентифікації комах у межах англійської мовної системи, мають більшу стабільність. Отже, заперечуючи в цілому багатозначність і синонімію у термінології, вчені визнають необхідність збереження національних назв разом із міжнародними термінами.

Через обмеженість сучасними ентомологами знань латинської мови як такої, що втратила можливість розвитку, номенклатурна система міжнародних назв залишається стабільним ядром термінологічного поля, а його периферією постає система національних номенів. При виникненні лакун чи відмиранні латинського терміна його місце може займати англійський номен, що посилює зв'язок між номенклатурою і термінологією.

З метою забезпечення стабільності, точності й універсальності міжнародних назв живих організмів Міжнародним кодексом зоологічної номенклатури (*International Code of Zoological Nomenclature*) було затверджено правила присвоєння таких назв тваринам, зокрема, комахам. Укладанням національних найменувань комах спочатку займалася Спілка ентомологів Америки (*Entomological Society of America*). Перший список ухвалених національних назв комах налічував 142 найменування, які вперше були опубліковані Асоціацією прикладних ентомологів Америки (*American Association of Economic Entomologists*) у 1908 році. Були також визначені принципи національної номенклатури комах (*common names*) [13], серед них основними є такі:

1) національні назви присвоюються видам комах, локалізованим передусім на території Сполучених Штатів Америки й Канади, а також видам, не характерним для цих регіонів, але відомим в усьому світі;

2) присвоєння національних назв комахам має бути виправданим, тобто йменовані види повинні відповідати таким критеріям: а) вид є поширеним або, принаймні, таким, що періодично трапляється; б) вид має економічне значення: шкідник сільськогосподарських рослин або хижак; в) вид виділяє потенційно важливі для медицини речовини; г) вид знаходиться під загрозою винищення, зникнення тощо;

3) національні назви повинні містити не більше трьох компонентів (хоча чотирикомпонентні назви є теж допустимими), позаяк «довга назва незручна для використання й не виправдовує своїх цілей» [13, с. 209]. У досліджуваній нами номенклатурі поодинокими є й п'ятикомпонентні найменування (*spotted brown salt marsh mosquito*, *European rosette willow gall midge*, *smaller European elm bark beetle*, *pink and green potato aphid*, *turnip and cabbage gall weevil*);

4) написання (разом чи окремо) назви таксону й залежних від нього слів ґрунтується на системній коректності назви таксону (ряд, родина, рід). Якщо комаха дійсно належить до таксону, вказаному в її національній назві, ентомонім пишеться окремо (*honey bee*, *southern fire ant*, *fig wasp*, *codling moth*, *house fly*, *bed bug*). В іншому випадку національні найменування комахи пишуться разом (*dragonfly*, *scorpionfly*, *mayfly* не належать ряду *true flies*; *mealybug* належить ряду *homopterans*, а не *bugs*).

Національні назви комах можуть містити складники їхніх міжнародних відповідників за умови, що останні є стабільними, широко використовуваними в літературі й не є складними для вимови (*acarthophthalmid flies*, *alleculid beetes*, *bethylid wasps*, *cimbicid*

sawflies, zanolid moths). Такі назви застосовуються переважно для національних назв комах вищих таксономічних рівнів – ряду, родини, роду.

Уживання дефіса в національній ентомологічній номенклатурі рекомендоване тільки з метою збереження лексичного значення компонентів назви (*w-marked cutworm, wood-ant clothes moth, white-letter hairstreak*).

Поєднання лексичних компонентів у національних найменуваннях комах слугує більш детальному опису ентомона і сприяє покращенню диференціації комах шляхом заощадження мовних ресурсів. Так, кольоропозначення поєднуються з частинами тіла комахи (*whiteshouldered house moth, yellowfaced leafhopper, redlegged grasshopper, greenlegged orbweaver*); кольоропозначення – з фрагментами забарвлення комахи (*yellowmargined leaf beetle, blackjacket, redspotted antmimic, silverspotted skipper*); позначення форми – з частинами тіла комахи (*leaffooted bug, reticulatewinged trogiid, scalyleg mite, roundheaded pine beetle*); кількісні показники – з елементами забарвлення (*twobanded fungus beetle, threelined leafroller, sixspotted mite, twicestabbed lady beetle*); показники об'єкта дії – з предикатними знаками (*redbanded leafroller, Texas leafcutting ant, sweetfern leaf casebearer, privet leafminer, palm leafskeletonizer*). Для опису частин тіла комахи чи фрагментів її забарвлення перевага надається безособовій формі дієслова (*P II*): *winged, legged, footed, faced, backed, headed, tailed, striped, lined, banded, spotted*. Однак трапляються англійські ентомоніми з використанням й іменникової форми на позначення партоніма комахи (*angle-wing, clearwing, yellow underwing moth, arrowhead scale, cone-head, cone-nose, square-spot dark moth, clay triple-line moth, dotted line looper*).

Висновки та перспективи дослідження. Формально-синтаксичні вимоги до національних назв комах, як і до будь-якого терміна, не визначають механізмів зв'язку їхнього творення та співвіднесеності форми і змісту. З метою з'ясування цієї співвіднесеності з науковою картиною світу певної галузі потрібно застосовувати аналіз мотиваційної природи термінопозначення, що встановлюється шляхом використання методики когнітивно-ономасіологічного аналізу.

Список використаної літератури

1. Ивина Л. В. Лингво-когнитивные основы анализа отраслевых терминосистем (на примере англоязычной терминологии венчурного финансирования) : учебно-методическое пособие / Л. В. Ивина. – М. : Академический Проект, 2003. – 304 с.
2. Новодранова В. Ф. (1998). Когнитивные аспекты терминологии / В. Ф. Новодранова // Материалы I Международной школы-семинара по когнитивной лингвистике : в 2-х ч. – Тамбов : Изд-во ТГУ, 1998. – Ч. 1. – С. 10-15.
3. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии. Вопросы теории и методики / Д. С. Лотте. – М. : Изд-во АН СССР, 1961. – 158 с.
4. Винокур Г. О. О некоторых явлениях словообразования в русской технической терминологии / Г. О. Винокур // Труды Московского института истории, философии и литературы : сб. статей по языковедению. – М. : Изд-во МИИФЛ, 1939. – Т.5. – С. 3-54.
5. Флоренский П. А. Термин / П. А. Флоренский // История отечественного терминоведения. Классики терминоведения: Очерк и хрестоматия / В. А. Татаринев. – М. : Московский лицей, 1994. – Т. 1. – С. 359-400.
6. Д'яков А. С. Основы термінотворення: Семантичний та соціолінгвістичний аспекти / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. – К. : Вид. дім «KM Academia», 2000. – 218 с.
7. Моисеев А. И. О языковой природе термина / А. И. Моисеев // Лингвистические проблемы научно-технической терминологии. – М. : Наука, 1970. – С. 127-138.
8. Барандеев А. В. Основы научной терминологии : учебное пособие / А. В. Барандеев. – М. : Мир книги, 1993. – 186, [1] с.
9. Шпет Г. Г. Мысль и Слово. Избранные труды / Г. Г. Шпет / отв. ред.-составитель Т. Г. Щедрина. М. : РОССПЭН, 2005. – 688 с.
10. Лейчик В. М. Номенклатура – промежуточное звено между терминами и собственными именами / В. М. Лейчик // Вопросы терминологии и лингвистической статистики : сб. статей. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 1974. – С. 13-24.
11. Александрова Г. Н. Соотношение знаковой структуры и функций терминологических квазитерминологических языковых единиц : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.00.00 «Филологические науки» / Г. Н. Александрова. – Самара, 2006. – 18 с.
12. Кузьмин Н. П. Нормативная и ненормативная специальная лексика. Проблемы и методы нормализации лексики / Н. П. Кузьмин // Лингвистические проблемы научно-технической терминологии : материалы совещ., провед. АН СССР в Ленинграде 30 мая – 2 июня 1967 г. – М. : Наука, 1970. – С. 68-81.

13. Gurney, A. B. An Appeal for a Clearer Understanding of the Principles Concerning the Use of Common Names / A. B. Gurney // *J. Econ. Entomol.* – 1953. – № 46. – P. 207-211.
14. Селіванова О. О. Лінгвокогнітивні параметри етнічної ідентичності / О. О. Селіванова // *Мовознавчий вісник: Збірник наукових праць*. – Черкаси : Вид-во ЧНУ, 2018. – Вип. 24–25. – С. 246–255.
15. Селіванова О. О. Проблема значення в мовознавстві / О. О. Селіванова // *Вісник Черкаського університету. Сер. Філологічні науки*. – Черкаси, 2018. – № 2. – С. 3–10.
16. Селіванова О. О. Явище прецедентності у процесах номінації / О. О. Селіванова // *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского: Научный журнал. Сер. Филология. Социальные коммуникации*. – Т. 22 (61). – № 2. – Симферополь, 2009. – С. 324–330.
17. Селиванова Е. А. Миф как источник номинации / Е. А. Селиванова // *Linguistics and Didactics in the 21st Century – Trends, Analyses and Prognoses II* / Ed. by A. Pčolinská. – Prague : Kernberg Publishing – February, 2009. – P. 158–171.
18. Селіванова О. О. Опозиція *свій / чужий* в етносвідомості (на матеріалі українських паремій) / О. О. Селіванова // *Мовознавство*. – 2005. – № 1. – С. 26–34.

References

1. Ivina L. V. (2003). *Linguo-cognitive framework for the analysis of sectoral term systems (on the example of English terms for venture financing)*. Moscow : Akademicheskij Proect (in Russ.)
2. Novodranova V. F. Cognitive aspects of terminology. *Materials of the 1st seminar school on cognitive linguistics*, 1, 10-15 (in Russ.)
3. Lotte D. S. (1961). *Fundamentals of scientific and technical terminology. Theory and methodology issues*. Moscow (in Russ.)
4. Vinokur G. O. (1939). On some phenomena of word formation in Russian technical terminology. *Materials of the Institute of history, philosophy and literature at Moscow: collection of articles on linguistics*, 5, 3-54 (in Russ.)
5. Florenskij P. A. (1994). The Term. *Istoriya otechestvennogo terminovedeniya. Klassiki terminovedeniya: Oчерk i khrestomatiya (The history of Russian terminology. Classics of terminology: Essay and anthology)*, 1, 359-400 (in Russ.)
6. Diakov A. S. (2000). *Fundamentals of term formation: semantic and sociolinguistic aspects*. Kyiv : Publishing House «KM Academia» (in Ukr.)
7. Moiseyev A. I. (1970). *On the linguistic nature of the term*. Moscow : Nauka (in Russ.)
8. Barandeyev A. V. (1993). *Fundamentals of scientific terminology*. Moscow : Mir knigi (in Russ.)
9. Shpet G. G. (2005). *The thought and the word. Selected works*. Moscow (in Russ.)
10. Leichik V. M. (1974). The nomenclature – intermediate between terms and proper names. *Voprosy terminologii i lingvisticheskoy statistiki (Issues of terminology and language statistics)*, 13-24 (in Russ.)
11. Aleksandrova G. N. (2006). *The ratio of the iconic structure and function of terminological quasiterminological language units*. Theses of Candidate of Philology 10.00.00 «Philological Sciences». Samara (in Russ.)
12. Kuzmin N. P. (1970). Normative and non-normative special vocabulary. Problems and methods of vocabulary normalization. *Lingvisticheskiye problemy nauchno-tehnicheskoy terminologii (Linguistic problems of scientific and technical terminology)*, 68-81 (in Russ.)
13. Gurney, A. B. (1953). An Appeal for a Clearer Understanding of the Principles Concerning the Use of Common Names. *J. Econ. Entomol.*, 46, 207-211.
14. Selivanova, O. (2018). Linguistic and cognitive parameters of ethnic identity. *Linguistic announcer*. Cherkassy. Vol. 24–25. (In Ukr.)
15. Selivanova, O. O. (2018). Problems of meaning in linguistics. *Visnyk Cherkaskoho universytetu (Bulletin of the University of Cherkasy)*, 2, 3–11. doi: 10.31651/2076-5770-2018-2 (in Ukr.)
16. Selivanova, O. (2009). Phenomenon of precedence in the processes of nomination. *Scientific messages of Tavricheskiy National University. Scientific Journal. Philology and social communications*. Simpheropol. 22 (61), 2. (In Ukr.)
17. Selivanova, O. (2009). Myth as source of nomination. *Linguistics and Didactics in the 21st Century – Trends, Analyses and Prognoses II* / Ed. by A. Pčolinská. – Prague : Kernberg Publishing. (In Russ.)
18. Selivanova, O. (2005). Opposition it / stranger in ethnic consciousness (on material of Ukrainian proverbs). *Linguistics. Scientific Journal*. 1. (In Ukr.)

KONOVALOVA Olga Volodymyrivna,

Candidate of Philological Sciences, Senior Lecturer at the Department of theory and practice of translation
The Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkassy
e-mail: olga-trukhina@ukr.net

ENTOMOLOGICAL NOMENCLATURE IN PERSPECTIVE OF THE MODERN TERMINOLOGY ISSUES

Abstract. Introducton. English entomononyms constitute a special layer of the English vocabulary – the term system, that is a set of words and compounds, providing the nomination of the basic concepts of a particular area of knowledge and field of activity, connected by logical, semantic and other relations. Any term system is the object of study of terminology – a chapter of lexicology that studies principles of the

organization of term systems, mechanisms for term creation, requirements to terms, as well as solves applied issues of ordering and codification of term systems and their correspondences in different languages.

The approach to investigating terms not only as elements of a term system, but also as a means of linguistic expression of scientific thinking in communication is of particular importance for developing semantics of the term; it is the most perspective direction in terminology.

Purpose. The article aims at establishing the issues of modern terminology in terms of the fundamentals of cognitive science, and delineating the main principles of term creation on the material of the English nomenclature insect names.

Results. Cognitive terminology is based on the theoretical potential of the traditional branch of terminology. However, despite the development of aspects of the latter, some issues remain controversial. Thus, the definitively insoluble issue of modern terminology is the definition of the term. Numerous attempts made by linguists to give definition to the term that would satisfy all conditions, proved to be unproductive, obviously because of the multifaceted nature of this phenomenon. In our research we adhere to the definition of the term on the basis of its properties to meet the needs of a particular sphere, taking into account the cognitive ability of this concept.

No less important in modern terminology is the traditional problem of requirements to the term. These are consistency; compliance with the designated concept; euphony, easiness in pronunciation; tendency to monosemy and concretization within a term system, as well as to transparency of internal forms considering high informative value; rigid conventionality; stylistic neutrality; involvement in appropriate system of concepts of a particular field; compliance with language standards; accuracy, etc.

The next controversial issue of traditional terminology is the distinction between the term and the nomen as a nomenclature sign. Nomenclature names differ from the terms by a number of features and formal characteristics: the object of designation, the method of designation, the function of designation, as well as the method of systematization and quantitative indicators.

The correlation between the nomenclature and the term system is still a controversial issue of terminology: in some cases, the nomenclature is opposed to the terminological system, and in others – former is included in the latter as its specific form.

The nomenclature insect names investigated in this article, are a part of the entomological term system in which these names coexist with the Latin names for designation of insect taxons (international names). In contrast, English entonyms are considered as common names. Common names that exist to identify insects within the English language system are more stable. Thus, denying the general ambiguity and synonymy in terminology, scientists recognize the need to preserve national names along with international terms.

In order to ensure the stability, accuracy and universality of international names of living organisms, the International Code of Zoological Nomenclature approved the rules for assigning such names to animals, in particular insects.

Originality. We were the first to investigate the English entomological nomenclature in perspective of the modern terminology issues.

Conclusion. Formal syntactic requirements to national insect names, as well as to any term, do not define connecting mechanisms of their creation and correlation of form and content. In order to clarify this correlation with the scientific world view of a particular industry, it is necessary to apply the analysis of the motivational nature of term designation, which is established by using the method of cognitive onomasiological analysis.

Key words: entonym, term, term system, nomen, nomenclature, term creation, term designation, taxon.

Надійшла до редакції 11.01.19

Прийнято до друку 22.01.19